

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа № 3 с. Чермен»**

Рассмотрено
на заседании МО

Протокол № _____

от «__» _____ 2023 г.

Согласовано

зам. директора по УВР

_____/МизиеваЗ.А./

«__» _____ 2023 г.

Утверждаю

директор МБОУ

«СОШ №3 с.Чермен»

_____/БаркинхоеваЛ.И./

«__» _____ 2023 г.

**Рабочая программа
по родному языку
(ингушский)
4 класс**

Учитель:ГаздиеваХ.З

2023-2024 уч. год

Кхетора каьхат.

Наьна мотт Iомабар, грамматика хар боккха лоархIам болаш да дешархой кхетам дегIабоалабара, хIана аьлча, мотт Iомабарца кхетаю мета хозал, из бIаьхий хилар, кхыча къамий мотт а дикагIа кхетабу бераша, цар культура йовза а новкъостал ду. Дешархошта дIахьехар хила деза уж кхетаргболаш, цIенача, аттача меттала, Iомадаьчоь ма хулла дукхагIа дукхагIа пайда эца йиш хургйолаш. Цудухьа наьна мотт хьехачо керттердар хьакьоастадеш, цунна теркам тIабохийташ, грамматически бокьонаш вIаши юсташ бе беза ший болх.

Школан хьалхашка латт доккхий декхараш. Керттерча даькье уж да хьалкхувш йоагIа тIехье эздел долаш, гIулакхаца, нахаца товш, Iимерза, ший моттиг дIалаца ховш, Даьхе а, къам а, дезал а лоархIаш, шийна хьалхашка латта декхараш кхетадеш, цу хьакьахьа къахьегаш, дийша, Iилман лардаш Iомаь, вахаре царех пайда эца ховш хьалкхейр.

Вахар дегIадоагIа Iилма, техника, культура дегIадарца. Царга хьежжа хила беза дешархошта тахан беш бола хьехам. Школашка вахарцара бувзам чIоагIбаро дIадех хьехархошкара дешархой теркам тIабахийта дезар – дукхагIа долча даькье шоашка уйла яйтар, Iилман лардаш тошкаш болх байтар, Iомадаьчоь вахаре пайда эца ховргдолаш.

Керттера кхетамаш хомаш.

Дешархошта довза деза:

-деша оттам(овла, дешхьалхе, суффикс, чаккхе);

-къамаьла доакьош (цIердош, белгалдош, хандош, дештIехье);

-предложенеш (дувцара, хаттара, айдара);

-предложене маьженаш (керттера а керттерза а)

-предложене чаккхенга доагIа хьаракаш а оттадеш, керттера программаш юкье йола текст гIалаташ доацаш, каллиграфичесей нийса тIера хьаязье а диктовкаца а язье;

-деша оттама тошкам бе: овла, дешхьалхе, суффикс, чаккхе белгальяккха;

-къамаьла доакьаш а цар грамматически белгалонаш а йовза;

-предложене дешашта юкьера бувзам белгалбаккха а дешай цхьанкхетараш къоастаде а;

-юххьанцара синтаксически тошкам бе: предложене тайпаш къоастаде; предложене керттере а керттерза а маьже белгальяккха, царна юкье бувзам оттабе;

-сурт оттадарах е уйла ярах хьисапдолаш коллективни планаца 45-55 дешах латта изложени е сочинени язье.

Наьна метта урокаш тIа дешархоша гIалгIай метта грамматически лардаш Iомаю, къамаьл шаьрдара балхаш а ду.

Пунктуации Iомаеш дешархой теркам тIабахийта беза предложене интонацена, оаз лаьгIлуча наоагIа йолча хана сецара хьарак доагIаш хул. Цхьайолча моттигашка интонаци теркальяр – хиланза даргдоацарех да, хIана аьлча, из теркаль ца йича, малагIа

хъарак отгаде деза ховргдоацандаъ. Иштта из теркальярца увттаду предложении кхоачалуча т1адам, хаттара е айдара хъарак.

Синтаксис 1омаеча хана хъехархо декхарийла ва интонаце зем а боаккхаш, цунах пайда эцара торонех дешархой дика д1акхетабе, х1ана аьлча, интонации хувцаро предложенена ма1ан а сецара хъаракаш а хувца тарлу. Керттера къамаьла доакъош 1омадара хъехархочо д1акхетаде деза бераш цар синтаксически лоарх1амах.

Дешархой къамаьла культура лакхъяри 1омадаьчун навькаш дег1айоалаяри хила деза х1ара урока. Из болх д1ахьо тайп-тайпара упражненеш кхоачашъярца. Упражненеша новкъостал ду 1омаь бокъонаш ч1оаг1ье, орфографически а пунктуационни говзал ч1оаг1ье, грамматически материал дикаг1а кхетае а, йоазонца цунах пайда эца а.

Говзамеча йоазонех пайда эцаш, дувзаденна къамаьл шаьрдеш дешархой теркам т1абахийта беца хъехархочо сочиненеш, изложенеш язъяра,говзамеча текста тохкам бе 1омабара.

Тайп-тайпарча дошлоргех пайда эца 1омаде деза хъехархочо бераш, шоаш бувцаш бола мотт б1аьхий, ира, говза, хоза бувцаргболаш, къамаьл деча хана а йоазув деш а г1алаташ дергдоацаш. Х1ара уроках, кердадох хоам беш, хьалха 1омадаьр дагалувцийта деза дешархошка, кердачун хьалха 1омадаьчунца бувзам а беш.

Х1ара классе шу д1адолалуш а шу чакхдоалаш а хьалха 1омадаьр кердаккха деза дешархошца, программаца белгалбаьккха дувзаденна къамаьл шаьрдара болх бизза д1абахьа беца.

Г1алг1ай мотт хъехара г1улакх доагг1ача тайпара хъехархочо д1ахьой, дешархошта шоай наьна мотт безалургба, шоаш 1омабеча кхыча къамий метай бокъонаш йовза атта хургда.

Календарно-тематическое планирование.

№ урока	Тема урока	Кол. часов	Дата	
			по плану	фактич
1.	Хьалха 1омадаьр кердадакхар.	1		
2.	Доалареи юкьареи ц1ердешаш.	1		
3.	Оаз.Алап.	1		
4.	Сочинени «Ахкан каникулаш».	1		
5.	Анализ. Мукъеи мукъазеи оазаш.	1		
6.	Зовнеи кьореи мукъаза оазаш.	1		
7.	В1аши духьала нийслуш йола Зовнеи кьореи мукъаза оазаш.	1		
8.	Шола мукъаза оазаш алапаш.	1		
9.	Шола-шолха алапаш.	1		
10.	Алап й (йот)	1		
11.	Йиш хоадора а кьоастора а хьаракаш.	1		
12.	Дешдакьа.	1		
13.	К/диктант. Никъ.	1		
14.	Г1алаташцара болх. Овла.	1		
15.	Деша чаккхе.	1		
16.	Дешхьалхе.	1		
17.	Суффикс	1		
18.	Закреплени	1		
19.	. Предложени.	1		
20.	Дувцареи, хаттареи, айдареи предложенеш.	1		
21.	Дувцареи, хаттареи, айдареи предложенеш.	1		
22.	Предложене кертереи кертерзеи предложенеш.	1		
23.	Предложене кертереи кертерзеи предложенеш.	1		
24.	Цхьантайпара маьженаш йола предложенеш.	1		
25.	Цхьантайпара маьженаш йола предложенеш.	1		
26.	Цхьантайпара маьженашца хоттаргаш а ,е,и.	1		
27.	Хоттарг а.	1		
28.	Хоттарг е.	1		
29.	Хоттарг и.	1		
30.	Сецара хьаракаш.	1		
31.	Диктант	1		
32.	Цун анализ	1		
33.	Ц1ердош. Юкьара кхетам	1		
34.	Ц1ердош. Юкьара кхетам.	1		
35.	Ц1ердешай таьрахьашца хувцадалар	1		
36.	Ц1ердешай таьрахьашца хувцадалар	1		

37.	Цердешай классаш	1		
38.	Цердешай классаш	1		
39.	Цердешай дожарашца хувцадалар.	1		
40.	Цердешай дожарашца хувцадалар.	1		
41.	Цердешай дукхлен табрахь.	1		
42.	Къ./изложени	1		
43.	Анализ. 1омадаър чоаг1дар.	1		
44.	Диктант.	1		
45.	Г1алаташцара болх.	1		
46.	Белгалдош. Кердадакхар	1		
47.	Белгалдош. Кердадакхар	1		
48.	Белгалдешай дожарашца хувцадалар.	1		
49.	Белгалдешай хувцадалар.	1		
50.	Белгалдешай дожарашца хувцадалар.	1		
51.	Белгалдешай дожарашца хувцадалар.	1		
52.	Контролни диктант.	1		
53.	Г1алаташцара болх.	1		
54.	Табрахьдош. Юкъара кхетам.	1		
55.	Масалии арг1анеи табрахьдешаш.	1		
56.	Масалии арг1анеи табрахьдешаш.	1		
57.	Церметтдош.	1		
58.	Церметтдешай легар.	1		
59.	Хандош.	1		
60.	Хандеша белгалза форма	1		
61.	Хандеша белгалза форма.	1		
62.	Хандеша ханаш.	1		
63.	Хандешаца ца ма нийса яздар.	1		
64.	Куцдош.	1		
65.	Контролни диктант	1		
66.	Г1алаташцара болх.	1		
67.	Шера 1омадаър кердадаакхар.	1		
68.	Шера 1омадаър кердадаакхар	1		